

Bild 1. Färdtagarna utanför Håtuna kyrka.

TILL HÅTUNA, STOCKHOLMS-NÄS, BISKOPS- ARNÖ OCH ENKÖPINGSTRAKTEN

FORNMINNESFÖRENINGENS ÅRSMÖTE OCH VÅRUTFLYKT 1950

Upplands fornminnesförenings årsmöte och vårutflykt ägde rum måndagen 29 maj 1950 (Annandag Pingst), varvid minnesrika platser i sydvästra Uppland besöktes. Anslutningen var även i år synnerligen stor. Sex fullsatta bussar och ett tjugotal privatbilar deltog i resan. Det första färdmålet var Håtuna kyrka. Här hälsade kontraktsprosten Robert Littmarck från kyrkvallen de närvarande välkomna och gav inne i kyrkan en intressant orientering i hátuna-bygdens historia och en redogörelse för Håtuna kyrkas byggnads-historia. Sedan resenärerna studerat kyrkans inre och beskådat dess valvmålningar, fortsattes färden till Stockholms-Näs' hembygdsgård. Efter en hyllning till traktens hemvärn höll fornminnes-

Bild 2. Kontraktsprosten Robert Littmarck håller föredrag i Håtuna kyrka om bygdens och kyrkans historia.

föreningens ordf. landshövding Hilding Kjellman hälsningstalet och uttryckte sin glädje över den livliga anslutningen och över den förtjusande och mångskiftande bild av uppländsk natur och kultur, som utbredde sig för blickarna. Stockholms-Näs hembygdsförenings ordf., köpman Sven Beckman, tecknade därefter drag ur socknens historia och redogjorde för hembygdsföreningens verksamhet. Intendent Nils Ålenius talade i korthet om hembygdsgården, som i sina ursprungliga delar torde härröra från slutet av 1600-talet. Intendenten berörde huru bondekulturen i dessa trakter i viss mån blivit undanträngd av herrgårdskulturen.

Efter kaffedrickningen, för vilken de lokala arrangörerna svarade på ett högt skattat sätt, vidtog årsmötesförhandlingarna på platsen framför hembygdsgården. Landshövding Kjellman inledde förhandlingarna med några minnesord över de bortgångna hedersledamöterna, borgmästaren Ragnar Wijkmark i Enköping och rådmannen och redaktören Julius Nordin i Norrtälje. Till hedersledamöter beslöt föreningen att kalla professor Herman Flodkvist och konstnären John Österlund. Prof. Flodkvist har städe vid sidan av sina naturvetenskapliga intressen livligt intresserat sig för uppländsk kulturhistoria. Tillsammans med Rutger Sernander var han tillskyndare av kungsängsliljans fredande på kungsängarna vid Uppsala och han

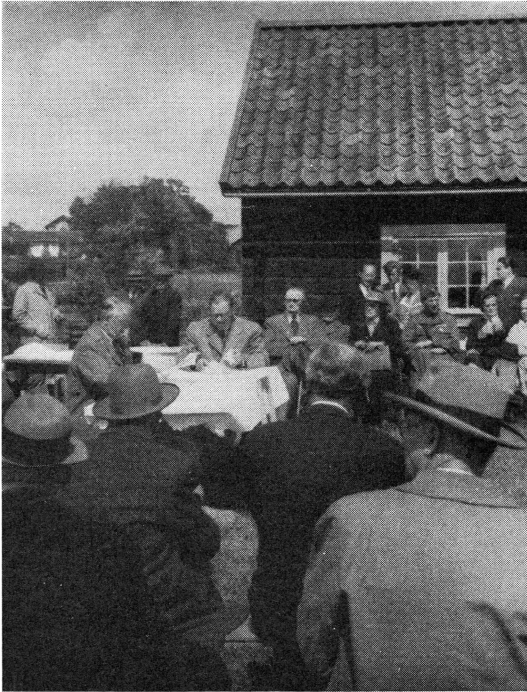

Bild 3. Från årsmötesförhandlingarna i Stockholms-Näs på platsen framför hembygdsgården.

har också verkat för att minnesfästa de orter, där de uppländska dragonerna haft sina samlingsplatser. John Österlund har på ett utomordentligt sätt utfört ett flertal uppländska kyrkorestaureeringar.

Vidare beslöt föreningen, likaledes på styrelsens förslag, att med sin förtjänstmedalj belöna kyrkvärden David Berglund, Knutby, preparator Hilmer Gelin, Uppsala, och riksspelman Eric Sahlström, Tobo. Inom sitt hembygdsgille, Knutby-Bladåkers, har David Berglund varit den stimulerande och aktiva kraften, liksom han under många år varit fornminnesföreningens representant i bygden. Preparator Gelin har som konservator, speciellt av Valsgårdefynden, men även av andra viktiga fornfynd och kulturföremål, visat en enastående skicklighet och ett levande intresse. Riksspelman Sahlström torde f. n. vara Upplands skickligaste allmogespelman. Han

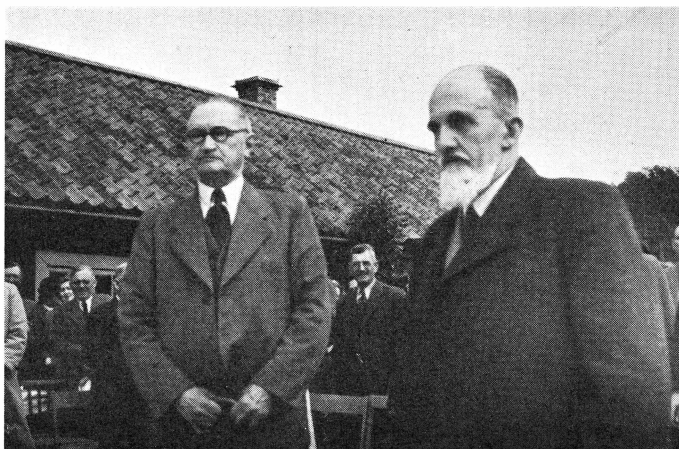

Bild 4. De nya hedersledamöterna, professor Herman Flodqvist och konstnären John Österlund.

Bild 5. De nya medaljörerna, fr. v. preparator Hilmer Gelin, kyrkvärden David Berglund och riksspelman Eric Sahlström.

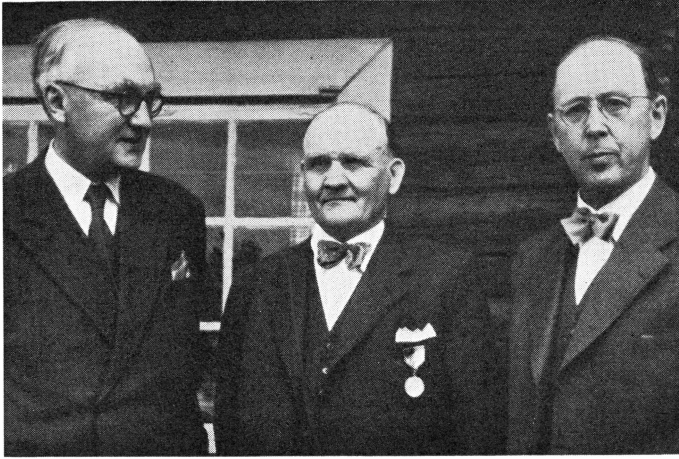

Bild 6. Stockholms-Näs' hembygdsförenings ordf. köpman Sven Beckman, omgiven av disponent Herman Svenngård t. h. och intendent Ålenius t. v.

spelar framför allt nyckelharpa och har genom nykonstruktioner förnyat detta instruments möjligheter.

Sedan landshövdingen fäst medaljen på de utseddas bröst, glädde hr Sahlström de närvarande med att spela ett flertal melodier på sin nyckelharpa, däribland kompositioner av Byss-Kalle, Gås-Anders och exekutören själv. Han möttes med varma applåder.

Landshövdingen framförde färdtagarnas tack till alla i Stockholms-Näs som bidragit till den stora trevnaden vid besöket och riktade sig särskilt till köpman Sven Beckman, disponent Herman Svenngård och de damer, som haft hand om den materiella undfägnaden. Bussar och bilar bestegos så ånyo och färden ställdes till Biskops-Arnö. Dr Mats Åmark berättade här på ett utomordentligt fängslande sätt om de gamla biskopsborgarna i dessa trakter, Almare-Stäket och Biskops-Arnö, varefter besök gjordes i den välvda salen i en av flygelbyggnaderna, som utgör en kvarstående rest av den gamla borgen.

Resan gick därefter vidare till Litslena kyrka, där resenärerna välkomnades av hembygdsföreningens ordf., folkskollärare Algot Hedlund, som överlämnade ordet till pastor B. I. Kilström, Uppsala. Pastor Kilström demonstrerade de under 1400-talet utförda märkliga målningarna, vilka överkalkades 1836, men under de senaste åren åter framtagits. Kyrkans stämningsfulla inre med de utomor-

Bild 7. Eric Sahlström spelar nyckelharpa efter årsmötesförhandlingarna.

dentligt vackra och i ljus, särpräglad färgskala skimrande valvmålningarna var något av en upplevelse för färddeltagarna. Under högtidsstunden spelade kantor John Ramström stämmingsfullt på den nya orgeln.

Men man fick ej dröja för länge i den vackra kyrkan, ty det gällde att hinna med ett besök vid Hummelsta i Litslena hos fornvårdare J. H. Söderlund, på vars gård en rad intressanta hällristningar i form av skeppsbilder äro att se. Fil. kand. Anna-Märta Tjernberg redogjorde för de uppländska hällristningarna och de teorier om deras betydelse och innebörd, som hävdats av olika forskare, bl. a. professorerna Oscar Almgren och Gunnar Ekholm.

Sedan man tagit i betraktande den väderkvarn, som skänkts till Litslena hembygdsförening av biodlare J. H. Söderlund och en penninggåva från en givare, som önskat vara okänd, av landshövdingen överlämnats till hembygdsföreningen som bidrag till restau-

Bild 8. Från besöket vid Biskops-Arnö.

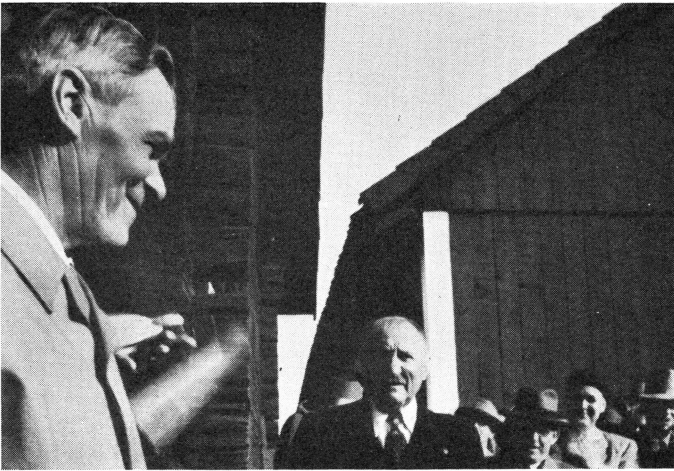

Bild 9. Fornvärdare Albin Rylander, t. v., och biodlare J. H. Söderlund på hållristningsplatsen vid Hummelsta.

reringen av kvarnen, fortsattes färden till resans slutmål, Enköping. På Stadshotellet intogs gemensam middag. Efter Upplandssången gav landshövding Kjellman en karakteristik av allt det vackra och intressanta dagen bjudit och hyllade de nyvalda hedersledamöterna och de nyutsedda medaljörerna. Tack framfördes till de medverkande och till utflyktens arrangörer. Å hedersledamöternas vägnar talade prof. Flodkvist, och medaljörernas tack tolkade hr Sahlström å sin nyckelharpa. Och så blev det uppbrott och hemfärd, och det föreföll som om alla deltagare varit belåtna med dagens intryck och upplevelser.

—g.